

Motion till riksdagen 2024/25:3066

av Annika Hirvonen m.fl. (MP)

Utgiftsområde 8 Migration

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabell A i motionen.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 8 Migration

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Migrationsverket	5 298 736	-93 000
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	4 133 000	355 000
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	280 013	-105 000
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	915 179	100 000
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	170 800	100 000
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	264 602	±0
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	325 202	±0
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	550 000	±0
Summa	11 937 532	357 000

Aldrig förr har så många människor varit på flykt i världen som nu. Samtidigt finns det rörelser i Europa och i Sverige som vill göra det mycket svårare för utsatta människor att söka skydd i EU. Alltför många människor väljer den livsfarliga vägen över Medelhavet, i brist på lagliga vägar in i EU, för att sedan mötas av ett ovärdigt mottagande, eller till och med nekas rätten att söka asyl. Det vill vi ändra på. Vi står upp för en öppen och human migrationspolitik – och för fred, rättvisa och klimat i världen. Det är

en mänsklig rättighet att få sin asylansökan individuellt prövad. Alla EU-länder måste solidariskt dela på ansvaret för ett humant och rättssäkert mottagande.

Korta ned handläggningstiderna

Handläggningstiderna hos Migrationsverket och migrationsdomstolarna har länge varit alldeles för långa. I december 2022 kritiserade Justitieombudsmannen (JO) Migrationsverkets handläggning för att vara långsam och passiv i ärenden om medborgarskap, anknytning och asyl. JO påtalade då att verket måste göra särskilda ansträngningar för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna, men trots detta har JO fortsatt tagit emot ett stort antal anmälningar med klagomål mot handläggningstiderna. JO inledde därför i våras ännu en granskning.¹ Miljöpartiet kommer noggrant att följa granskningens utfall.

Migrationsdomstolarnas långa handläggningstider i asylmål har kritiserats av Riksrevisionen, som i sin granskning från 2022 visade att under de senaste tio åren har ytterst få asylmål avgjorts inom det uppställda målet på fyra månader. Riksrevisionen konstaterar även att den främsta orsaken till de långa väntetiderna är brist på såväl personalresurser som ekonomiska medel.²

Detta är inte acceptabelt. Utöver ökade ekonomiska kostnader kan för långa handläggningstider leda till psykiskt lidande och brister i rättssäkerheten. Det riskerar även att försämra integrationen när människor får vänta på besked om huruvida de får stanna i Sverige eller inte. Regeringen säger sig vilja effektivisera mottagandet och ge Migrationsverket och migrationsdomstolarna stabila ekonomiska förutsättningar att utföra sitt uppdrag, men regeringens satsningar är otillräckliga. Miljöpartiet skjuter därför till kraftigt förstärkta resurser till såväl Migrationsverket som migrationsdomstolarna, i syfte att korta ned handläggningstiderna. Det är viktigt att personalens kompetens säkerställs och att handläggningstiderna inte kortas på bekostnad av rättssäkerheten. Vi tillför 50 miljoner kronor årligen till anslag 1:1 Migrationsverket samt 100 miljoner kronor årligen till anslag 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål.

Ett tryggt och rättssäkert mottagande

Alla som söker asyl i Sverige ska vara säkra på att deras individuella asylskäl prövas och beaktas i enlighet med gällande rätt. Trots detta har rättsosäkerheten vid Migrationsverkets asylhanteringar uppmärksammats av flera instanser, däribland UNHCR, FN:s kommitté för mänskliga rättigheter och RFSL. Förutom de långa handläggningstiderna handlar det om bristande kompetens hos handläggare, tolkar och juridiska ombud, orimliga krav på den asylsökandes berättelser, bristande efterlevnad av barnkonventionen samt undermålig hantering av traumatiserade personer.

Det är uppenbart att det krävs en gedigen granskning av Migrationsverkets asylhantering och Miljöpartiet kommer att ta del av Statskontorets pågående översyn av

¹ Riksdagens ombudsman, februari 2024, *JO inleder på nytt en granskning av Migrationsverkets handläggningstider*.

² Riksrevisionen, mars 2022, *I väntan på dom – migrationsdomstolarnas handläggningstider i asylmål* (RiR 2022:5).

asylprocesserna, när den är färdig. Miljöpartiet menar dock att det redan nu behövs utökade resurser för att stärka asylsökandes rättigheter och säkerställa att Migrationsverket kan utföra sitt uppdrag på ett rättssäkert sätt.

Vi vill att Migrationsverket får i uppdrag att utbilda samtlig operativ personal löpande i utredning, prövning och bedömning av asylärenden, bland annat med fokus på hur traumatiserade personer, hbtqi-personer och konvertiter kan framställa sina skyddsbehov. Vi föreslår att finansieringen ska ske genom befintliga medel till 1:1 Migrationsverket. Miljöpartiet vill också stärka rätten till behandling för traumatiserade och torterade personer och tillför därför 75 miljoner kronor till anslag 1:2 Ersättningar och boendekostnader. Slutligen behövs kunskaphöjande insatser för rättsliga biträden och bättre förutsättningar att avsätta tillräckligt med tid till sina ärenden; detta gäller inte minst asylärenden som rör barn. För detta ändamål avsätter vi 100 miljoner kronor årligen till anslag 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål.

Höj dagersättningen för asylsökande

Dagersättningen har inte ändrats sedan 1994 utan ligger fortfarande på 71 kronor per dag för en ensamstående vuxen. Det är orimligt. Vi vill höja dagersättningen så att alla asylsökande får en mer dräglig vardag under väntetiden.

Miljöpartiet vill höja dagersättningen till motsvarande nivå som riksnormen för försörjningsstöd, det vill säga ungefär 126 kronor per dag för en ensamstående vuxen. För år 2025 avsätter vi därför 230 miljoner kronor, för år 2026 220 miljoner kronor och för år 2027 250 miljoner kronor. Medlen belastar anslag 1:2 Ersättning och bostadskostnader.

Ge asylsökande rätt till sfi

För den som kommer ny till Sverige ska det finnas snabba vägar in i det svenska samhället. Att kunna det svenska språket spelar en stor roll för möjligheten att få ett arbete, ägna sig åt andra studier eller i övrigt delta i samhällslivet. Miljöpartiet välkomnar att regeringen i årets budgetproposition föreslår flera satsningar för att fler ska lära sig svenska. Vi anser dock att insatserna är otillräckliga och ifrågasätter retoriken kring att kartlägga utrikesföddas språkkunskaper utan att specificera innehållet i en sådan kartläggning. Miljöpartiet vill se kraftfullare åtgärder och föreslår därför att svenska för invandrare (sfi) utökas så att även asylsökande ska få rätt att snabbt lära sig svenska.

Idag erbjuds sfi bara till personer som fått besked om uppehållstillstånd. Asylsökande hänvisas istället till den mer begränsade språkutbildningen som ges av vissa studieförbund och frivilligorganisationer. Miljöpartiet menar att det hade varit till fördel för asylsökandes språkinläring och integration om även de gavs rätt till sfi. Sfi har bättre förutsättningar att erbjuda såväl språkutbildning som relevant samhällsinformation, studierna utgår från en tydlig kursplan och kan anpassas efter deltagarnas olika förutsättningar och utbildningsbakgrund. Det erbjuds dessutom i alla Sveriges kommuner.

För att ge alla asylsökande rätt till sfi tillför Miljöpartiet 190 miljoner kronor för år 2025 och 200 miljoner kronor för år 2026 och 2027 till utgiftsområde 16. Det är viktigt

att säkerställa tillräckligt med utbildningsplatser och att sfi-lärarna har god kompetens. Det ska även finnas goda möjligheter att kombinera sfi med arbete och yrkesstudier.

Återställ schablonersättningen för ensamkommande barn

Kostnaderna för kommuner och regioner per person har inte gått ner, snarare tvärtom. I förra årets budget aviserade regeringen en sänkning av ersättningen per dygn och person för mottagande av ensamkommande barn, något som Miljöpartiet avvisade mot bakgrund av att kommunerna redan befinner sig i ett mycket ansträngt ekonomiskt läge. Trots detta gör regeringen i år bedömningen att kommunerna i tillräcklig utsträckning fått ersättning för sina kostnader. För att kompensera kommunernas kostnader tillför Miljöpartiet totalt 150 miljoner kronor 2025, 130 miljoner kronor 2026 och 110 miljoner kronor 2027 till anslag 1:2 Ersättning och bostadskostnader samt utgiftsområde 13.

Återställ antalet kvotflyktingar

Fler länder behöver ta ett större ansvar för att ta emot flyktingar och vi vill att Sverige tillsammans med andra EU-länder förbinder sig att öka antalet kvotflyktingar. I en tid då antalet människor på flykt i världen ständigt ökar har antalet länder i EU som tar emot kvotflyktingar minskat. UNHCR har upprepade gånger vädjat till EU-länderna om att uppfylla målet att vidarebosätta 40 000 kvotflyktingar, utan resultat.

Sverige bör vara en förebild för global solidaritet. Regeringen har kraftigt minskat antalet kvotflyktingar – något vi djupt beklagar. Fler länder behöver ta ett större ansvar för att ta emot skyddsbehövande och vi vill att Sverige tillsammans med andra EU-länder förbinder sig att öka antalet kvotflyktingar. Vi vill att Sverige omedelbart ska återgå till att ta emot 5 000 kvotflyktingar per år. Höjningen finansieras genom utgiftsområde 13 och 14. Vi avsätter 500 miljoner kronor år 2025, 1 500 miljoner kronor år 2026 och 2 200 miljoner kronor år 2027.

Ge alla ukrainska flyktingar med tillfälligt skydd rätt till bosättningsbaserade förmåner

I somras enades Europeiska unionens råd om att förlänga massflyktsdirektivet till den 4 mars 2026. Detta är ett mycket efterlängt besked som innebär att de personer som haft tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet i minst två år nu kan folkbokföra sig och därmed omfattas av socialförsäkringssystemet och få samma rättigheter och skyldigheter som andra folkbokförda. EU:s besked sammanföll dock med regeringens proposition 2023:24:151 *Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd*.

Regeringens förslag innebär att personer som haft tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet i minst ett år får folkbokföra sig. Dessvärre undantas denna grupp från rätten till bosättningsbaserade förmåner, så som barnbidrag, bostadsbidrag, äldreförsörjning,

assistansersättning och studiestöd. Med andra ord ges flyktingar från Ukraina olika förmåner och rättigheter beroende på hur länge de varit bosatta i Sverige.

Miljöpartiet är mycket kritiskt till regeringens orättvisa reglering. Vi vill att alla ukrainare ges möjlighet att få bosättningsbaserade förmåner. För detta ändamål tillför vi 160 miljoner kronor år 2025 och 250 miljoner kronor år 2026 och 2027 inom utgiftsområde 12.

Slopa förslagen om återvändandebidrag och fler försvarsplatser

Miljöpartiet anser att inriktningen på regeringens migrationspolitik är helt fel väg att gå. Förslagen om att intensifiera återvändandearbetet, fler försvarsplatser, återkalla uppehållstillstånd och kunskapskrav för medborgarskap tilldelas alltför stort fokus samtidigt som frågor som att stärka rättssäkerheten under asylprocessen och höja dagersättningen inte prioriteras alls. Regeringens förslag riskerar att öka stigmatiseringen, ge sämre förutsättningar för integration och försvaga tilliten till svenska myndigheter.

Det ökade fokuset på att utöka antalet försvarsplatser är helt fel prioritering av statens utgifter. Enligt budgetpropositionen var beläggningen på förvaren i genomsnitt 65 procent förra året och 59 procent året innan. Det kan därmed inte anses finnas någon brist på försvarsplatser. Vidare är det anmärkningsvärt att regeringen går fram med förslaget om att kraftigt höja bidraget för återvandring. Regeringens egen utredare visar att storleken på bidraget inte påverkar människors vilja eller förmåga att återvända. Tvärtom riskerar kraftigt höjda bidrag att skada integrationen och tilliten till välfärdsystemet. Vi vill istället satsa pengar på skolan, bostadsbyggandet, välfärden och arbetsmarknadsinsatser så att fler kan gå från utanförskap till att bli en del av och bidra till samhället. För att mottagandet ska bli så bra som möjligt krävs att alla kommuner tar sitt ansvar. Genom att fördela mottagandet jämnt kan vi minska segregationen, förbättra integrationen och underlägga etableringen.

Vi avvisar förslagen om effektivare återvändandearbete, fler försvarsplatser, återkallelse av uppehållstillstånd och kunskapskrav för medborgarskap. Därmed minskas anslaget till 1:1 Migrationsverket med 143 miljoner kronor år 2025, 845 miljoner kronor år 2026 och 350 miljoner kronor 2027. Vi avvisar också förslaget om ökad frivillig återvandring varför anslaget 1:3 Migrationspolitiska åtgärder minskas med 105 miljoner kronor år 2025, 1 425 miljoner kronor år 2026 och 320 miljoner kronor år 2027.

Nej till nytt migrationspolitiskt mål

Miljöpartiet motsätter sig det nya verksamhetsmål för utgiftsområde 8 som regeringen antagit. Vi vill återgå till det tidigare målet för utgiftsområdet som gällt sedan 2009. Det tidigare målet för utgiftsområdet var att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörligheten över gränser, främjar behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.

Annika Hirvonen (MP)

Camilla Hansén (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Jan Riise (MP)

Rasmus Ling (MP)

Mats Berglund (MP)